

U 4/2022 vp

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle neuvoston päätöksestä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Omanin välisen lentoliikennesopimuksen allekirjoittamisesta

Perustuslain 96 §:n 2 momentin perusteella lähetetään eduskunnalle ehdotus Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Omanin väliseksi lentoliikennesopimukseksi sekä neuvotteluista laadittu muistio.

Helsingissä 3.2.2022

Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka

Johtava erityisasiantuntija Päivi Jämsä

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMI-
NISTERIÖ

MUISTIO

EU/2020/0214

3.2.2022

NEUVOSTON PÄÄTÖS EUROOPAN UNIONIN JA SEN JÄSENVALTIOIDEN SEKÄ OMANIN VÄLISEN LENTOLIIKENNESOPIMUKSEN ALLEKIRJOITTAMISESTA

1 Tausta

Euroopan unionin neuvosto valtuutti komission aloittamaan neuvottelut Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Omanin välisestä kattavasta lentoliikennesopimuksesta 18 päivänä syyskuuta 2018. Sopimusluonnos on parafoitu 1 päivänä joulukuuta 2021. Sopimuksen allekirjoitusaikataulu ei ole vielä tiedossa.

Oman on toinen Persianlahden maa, jonka kanssa EU on neuvotellut kattavasta lentoliikennesopimuksesta. EU:n ja sen jäsenvaltioiden sekä Qatarin välinen lentoliikennesopimus allekirjoitettiin 18 lokakuuta 2021.

Euroopan unioni on lähialueillaan neuvotellut lentoliikennesopimukset Marokon (SopS 64–65/2008), Länsi-Balkanin maiden (ECAA-sopimus, SopS 36–37/2013), Georgian (SopS 42–43/2015), Israelin (SopS 69–70/2020), Moldovan (SopS 73–74/2020) sekä Jordanian (SopS 75–76/2020) kanssa. Suomi on kansallisesti hyväksynyt edellä mainitut sopimukset ja saattanut ne voimaan.

2 Ehdotuksen tavoite

Lentoliikennesopimuksen tavoitteena on asteittain ja vastavuoroisesti avata markkinoille pääsy EU:n ja Omanin välillä, parantaa sääntelyyn liittyvää yhteistyötä ja sääntelyn lähentämistä sekä varmistaa tasapuolinen kilpailu ja avoimuus.

3 Ehdotuksen pääasiallinen sisältö

Sopimuksen keskeisenä sisältönä on vapauttaa reitit ja kapasiteetti asteittain ja vastavuoroiselta pohjalta, turvata sääntelyn lähentäminen sekä varmistaa talouden toimijoiden syrjimättömyys ja tasapuoliset toimintaedellytykset. Lentoliikenteen harjoittajille avautuu siten mahdollisuus liikennöidä vapaasti mistä tahansa paikasta Euroopan unionissa Omanin alueelle sopimuksen sääntelykehysten puitteissa.

Sopimuksella varmistetaan kaikkien unionin lentoliikenteen harjoittajien kaupalliset mahdollisuudet, jotka liittyvät esimerkiksi maahuolintaan, yhteisiin reittitunnuksiin, intermodaalisuuteen ja mahdollisuuteen vahvistaa hinnat vapaasti. Lisäksi sopimus sisältää muun muassa ilmailualan sosiaali- ja työvoimapolitiikkaan sekä ympäristöön liittyviä määräyksiä. Kansainvälisen käytännön mukaisesti lentoliikenne on sopimuksessa vapautettu veroista. Sopimus ei kuitenkaan estä sopimusosapuolia määäämästä veroja EU:n tai Omanin sisäisessä liikenteessä.

Sopimus rakentuu siten, että keskeiset periaatteet sisältyvät sopimuksen päätteksiin ja liitteissä määrätään teknisluonteisista yksityiskohdista.

Sopimusta sovellettaisiin kokonaisuudessaan väliaikaisesti ennen sen kansainvälistä voimaantuloa.

4 Ehdotuksen oikeusperusta ja suhde suhteellisuus- ja toissijaisuusperiaatteisiin

Ehdotuksen oikeusperusta on Euroopan unionista laaditun sopimuksen (SEUT) 100 artiklan 2 kohta, jossa säädetään Euroopan unionin toimivallasta antaa lentoliikennettä koskevia aiheellisia säännöksiä. Allekirjoitusmenettelyn osalta oikeusperusta on SEUT 218 artiklan 5 kohta, jonka mukaan neuvosto tekee neuvottelijan ehdotuksesta päätöksen, jolla annetaan lupa sopimuksen allekirjoittamiseen ja tarvittaessa sen väliaikaiseen soveltamiseen ennen sen voimaantuloa. Valtioneuvosto katsoo oikeusperustan olevan asianmukainen.

Allekirjoitettava lentoliikennesopimus on luonteeltaan sekasopimus, sillä lentoliikenteen osalta toimivalta on jaettua ja sopimukset sisältävät määräyksiä, jotka kuuluvat osittain unionin ja osittain jäsenvaltioiden toimivaltaan. SEUT 5 artiklassa vahvistettua toissijaisuusperiaatetta sovelletaan siltä osin kuin sopimusmääräykset eivät kuulu unionin yksinomaiseen toimivaltaan. Valtioneuvosto katsoo, että ehdotus on linjassa toissijaisuusperiaatteen kanssa. Ehdotuksen tavoitteet saavutetaan unionin toimin tehokkaammin ja lentoliikenteen harjoittajille edullisemmin ehdoin kuin jäsenvaltioiden ja sopimusosapuolten kahdenvälisillä sopimuksilla.

Valtioneuvosto katsoo, että ehdotus on myös suhteellisuusperiaatteen mukainen. Tätä turvataan erityisesti sopimuksen täytäntöönpanoa koskevien kysymysten käsittelemiseksi perustettavan sekakomitean avulla. Sekakomitea palvelee asiantuntijatason tiedonvaihtoa ja se koostuu komission ja jäsenvaltioiden sekä Omanin edustajista. Lisäksi jäsenvaltiot hoitavat edelleen perinteisiä, kansainväliseen lentoliikenteeseen liittyviä hallinnollisia tehtäviään niin, että ne soveltavat yhdenmukaisesti yhteisiä sääntöjä.

5 Ehdotuksen vaikutukset

Suomella ja Omanilla ei ole voimassa olevaa kahdenvälistä lentoliikennesopimusta, joten sopimus mahdollistaa säännöllisen reittiliikenteen Suomen ja Omanin välillä.

Ehdotuksen arvioidaan parantavan yhteyksiä EU:n ja Omanin välillä. Ehdotukset lisäävät ja tehostavat kilpailua lentoliikennemarkkinoilla, minkä arvioidaan hyödyttävän kuluttajia sekä kannattavasti toimivia lentoyhtiöitä.

6 Ahvenanmaan toimivalta

Sopimukset eivät sisällä Ahvenanmaan toimivaltaan kuuluvia määräyksiä, sillä Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 27 §:n 14 kohdan mukaan ilmailu kuuluu valtakunnan lainsäädäntövaltaan.

7 Ehdotuksen käsittely Euroopan unionin toimielimissä ja muiden jäsenvaltioiden kannat

Seuraavaksi Euroopan unionin neuvosto käsittelee sopimusehdotusta ja tekee päätösehdotuksen sen allekirjoittamisesta.

Euroopan unionin puolesta allekirjoittajina ovat sekä komissio että jäsenvaltiot.

8 Ehdotuksen kansallinen käsittely

Valtioneuvoston kirjelmä on valmisteltu liikenne- ja viestintäministeriössä. Luonnos U-kirjelmäksi on ollut myös EU-asioiden komitean alaisen liikennejaoston kirjallisessa menettelyssä. Sopimuksen allekirjoitusvaltuudet Suomen puolesta myöntää tasavallan presidentti siltä osin kuin sopimusmääräykset kuuluvat jäsenvaltion toimivaltaan. Lentoliikennesopimuksen väliaikainen soveltaminen sekä voimaantulo edellyttävät Suomessa lisäksi eduskunnan hyväksyntää siltä osin kuin sopimusten määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan.

9 Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto kannattaa lentoliikennesopimuksia, joilla lentoliikennemarkkinoita avataan mahdollisimman laajasti lentoyhtiöille myönnettävin kattavin liikennöintioikeuksin. Lentoliikennemarkkinoita avaavat sopimukset hyödyttävät Suomen saavutettavuutta ja sitä kautta elinkeinoelämän ja matkustajien etuja. Lisäksi lentoliikennemarkkinoiden avaaminen mahdollistaa matkustajavirtojen ohjautumisen tarkoituksenmukaisimpia reittejä pitkin.

Valtioneuvosto katsoo, että saavutettu neuvottelutulos mahdollistaa nykyistä vapaammat lentoliikennemarkkinat Euroopan unionin ja Omanin välillä.

Valtioneuvosto kannattaa lentoliikennesopimuksen allekirjoittamista.

Valtioneuvosto katsoo ehdotuksen oikeusperustan olevan asianmukainen ja täyttävän suhteellisuus- ja toissijaisuusperiaatteiden vaatimukset.